

Tussen idealen en uitvoering

Martijn de Jong over zijn rol in het FBE-bestuur

26 februari 2026

Ecoloog Martijn de Jong kent het natuurbeheer van binnenuit. Hij werkte jarenlang bij Natuurmonumenten en is tegenwoordig projectleider bij Landschap Noord-Holland. Inmiddels zit hij zo'n vier jaar in het bestuur van de Faunabeheereenheid Noord-Holland, waar hij namens vijf terreinbeherende organisaties de grondeigenaren vertegenwoordigt. Zijn drijfveer is nuchter: faunabeheer is vaak de bottleneck bij het halen van natuurdoelen. "Boswachters zitten soms met de handen in het haar als het om ganzen en vossen gaat. Dan moet je je verantwoordelijkheid nemen."

Van Waddenzee naar faunabeheer

De Jong studeerde ecologie en bracht een groot deel van zijn loopbaan door in het Waddengebied. Daar onderhandelde hij namens natuurorganisaties met vissers over de balans tussen gebruik en bescherming. "Het ging steeds om de vraag: hoeveel mag er gevangen worden, door wie en wanneer? We wonnen zaken bij de Raad van State, maakten afspraken, en bij een nieuwe regering begon het soms weer van voren af aan." Die ervaring - het combineren van ecologische kennis met bestuurlijke volharding - neemt hij mee naar het faunabeheer op het land.

Zo wijst hij op de ervaring met het beheer van

damherten in de Amsterdamse Waterleidingduinen: jarenlange aarzeling leidde tot een explosieve groei, grote ecologische schade en uiteindelijk veel zwaarder ingrijpen dan nodig was geweest bij tijdig handelen. "Vroeg en consequent sturen scheelt dierenleed, geld en natuurverlies."

In het FBE-bestuur: grondeigenaar eerst, natuurbeschermer altijd

De Jong zit primair in het FBE-bestuur als vertegenwoordiger van terreinbeheerders, niet als campagnevoerder. "Het gaat om faunabeheer binnen je eigen gebied. Terreinbeherende organisaties zijn immers ook

natuurorganisaties; die bril zet je niet af." Belanghebbende partijen in Noord-Holland blijken volgens hem relatief eensgezind. Waar in sommige provincies stevige juridische en publieke confrontaties spelen, wordt hier vaker consensus bereikt. Een voorbeeld is de visie op smientbeheer: in Noord-Holland minder controversieel dan elders.

Belangrijk vindt De Jong dat besluiten uitvoerbaar én gedragen zijn. Er zijn opdrachten (bijvoorbeeld rond exoten) die moeten worden uitgevoerd en vrijwillige mogelijkheden (zoals vossenafschot) die je als terreinbeheerder al dan niet benut. "In Noord-Holland wordt niets tegen onze zin op eigen terrein afgedwongen. Dat is winst."

Faunabeheer: van ganzen tot predatoren en exoten

Waar de FBE de komende tijd op moet focussen? De Jong is helder: ten eerste op

de enorme ganzenpopulaties en de brede schade die daarmee samenhangt - niet alleen landbouwschade, maar ook. Hij benadrukt dat de discussie de afgelopen jaren is verbreed van 'schade aan boeren' naar 'schade aan natuur'.

Ten tweede ziet hij een grote opgave bij predatie op grondbroeders: niet alleen weidevogels, maar ook meeuwen en sterns. De vos krijgt veel aandacht, maar steenmarter, verwilderde kat en rat horen ook in het gesprek. Lokale succesjes (bijvoorbeeld goed vossenbeheer in de Ronde Hoep) lopen vast als dieren uitwijken naar infrastructuurbermen waar jagers niet mogen komen. "Dan moet je durven spreken over betaalde faunabeheerprofessionals naast vrijwilligers."

Exoten vragen om proactief beleid. De wasbeer noemt hij als voorbeeld: Europees op de Unielijst en dus 'nuloptie', maar in Noord-Holland kan nu niet worden ingegrepen zonder provinciale

opdracht. “Als je wacht tot er tientallen zitten, loop je achter de feiten aan.” De ervaring met damherten en de exponentiële groeicurves van ganzen sterken hem in dat pleidooi.

Professionalisering, data en duidelijkheid

De Jong verwacht dat het beheer in delen van het land verder professionaliseert: betaalde teams die snel en zorgvuldig kunnen handelen, vergelijkbaar met hoe damherten in de duinen worden beheerd of met taskforces rond wolvenschade in andere regio's. Vrijwilligers blijven belangrijk, maar niet elke publieke taak kun je op vrijwilligerswerk leunen – zeker niet waar juridische onderbouwing, continuïteit en responsnelheid vereist zijn.

Even onmisbaar vindt hij een sterke databasis. Sommige beheermaatregelen stranden bij de rechter omdat tellingen of schadeonderbouwing tekortschieten (hij noemt de houtduif als casus). De FBE boekt volgens hem voortgang in monitoring en dossiervorming: “De kennisbasis moet op orde, anders heb je geen juridisch bouwwerk.”

De komende jaren: uitvoeren én keuzes maken

Het huidige faunabeheerplan Ganzen heeft zo'n stevige kennisbasis. In de komende periode gaat het om de uitvoering en dat is best spannend. Ganzenbeheer vraagt consequente inzet om populaties daadwerkelijk te laten dalen. Predatiebeheer vraagt scherpe keuzes: waar accepteer je predatoren voluit, waar werk je met bufferzones en waar streef je – bijvoorbeeld op eilanden als Texel – naar nulstand voor specifieke predatoren? De Jong pleit voor helder gebiedsgericht beleid, waarin we ook eerlijk zijn over de kosten en over wát we precies willen beschermen.

Leuk werk? “Zeker – maar stroperig,” lacht hij. Met uiteenlopende belangen, strengere jurisprudentie en schuivende verantwoordelijkheden tussen rijk en provincie is het complexer dan ooit. Toch blijft hij optimistisch: “We hebben een goed bestuur en een goed bureau. Als we vroegtijdig, feitelijk en samen keuzes durven maken, halen we natuurdoelen dichterbij – en besparen we dieren, mensen en portemonnee een hoop ellende.”